Valtiovarainministeriö NEUVOSTORAPORTTI VM2021-00711

EUS Ikonen Susanna(VM), Järvenpää Soila(VM) 09.12.2021

Asia

Ecofin-neuvoston 7.12.2021 ja Euroryhmän 6.12.2021 kokoukset, Bryssel; Yhteenvetoraportti

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 07.12.2021

Lainsäädäntöasioissa saavutettiin yleisnäkemys arvonlisäverodirektiivin muuttamisesta arvonlisäverokantojen osalta.

Puheenjohtajavaltio Slovenia esitteli pankkiunionin etenemisraportin.

Neuvosto kävi politiikkakeskustelun pääomamarkkinaunionin uudesta lainsäädäntöpaketista ja ehdotuksia tuettiin yleisesti laajalti. Myös taksonomia nousi esille useissa jäsenvaltioiden puheenvuoroissa, ml Suomi. Lisäksi puheenjohtaja esitteli rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi annetun lainsäädäntöpaketin edistymisraportin, jota myös tuettiin laajasti.

Komissio antoi tilannekatsauksen elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpanosta ja esitteli vuotuisen kasvuselvityksen, varoitusmekanismia koskevan kertomuksen ja suosituksen euroalueen talouspolitiikasta. Euroopan finanssipoliittisen lautakunnan puheenjohtaja esitteli neuvostolle komitean vuosikertomusta. Yritysverotuksen käytännesääntöryhmän päivitettyä mandaattia ja neuvoston päätelmiä ei saatu hyväksyttyä kahden jäsenmaan vastustuksen vuoksi. Lopuksi pj. ehdotti v. 2022 budjettisopuun liittyen Euroopan parlamentin henkilöstölisäyksiä kritisoivan neuvoston lausuman lisäämistä Ecofin-neuvoston pöytäkirjaan, ei vastustusta.

Euroryhmässä esiteltiin Kreikan 12. tiukennetun valvonnan raportti ja hyväksyttiin seuraavan runsaan 644 miljoonan euron suuruisen SMP/ANFA-tuottoerän tuloutus sekä Euroopan rahoitusvakausvälineen (ERVV) erään lainaerän korotetun lainamarginaalin poistaminen, joka vähentää Kreikan korkomenoja noin 122,5 miljoonalla eurolla. Euroryhmä sai myös katsauksen muiden ohjelmamaiden taloustilanteeseen.

Lisäksi hyväksyttiin euroryhmän työohjelma alkuvuodelle 2022, saatiin esittely euroalueen artikla IV -tutkinnan johtopäätöksistä ja euroalueen suosituksista, käytiin keskustelu euromaiden alustavista talousarviosuunnitelmista sekä hyväksyttiin tätä koskeva julkilausuma. Euroryhmän illallisella keskusteltiin mm. pankkiunionista valmistauduttaessa joulukuun eurohuippukokoukseen. Valmisteluja

jatketaan. Euroryhmän puheenjohtaja raportoi syksyn valmistelusta eurohuippukokoukselle.

Ehdotus arvonlisäverokantoja koskevaksi neuvoston direktiiviksi

Ecofin-neuvostossa saavutettiin yleisnäkemys arvonlisäverodirektiivin muuttamisesta arvonlisäverokantojen osalta, kun kaikki jäsenvaltiot olivat valmiit hyväksymään puheenjohtajan kompromissiehdotuksen. Osa jäsenvaltioista tuki ehdotusta erityisesti sen vuoksi, että se lisää joustavuutta ja ehdotuksen myötä jäsenvaltioilla on samanlaiset oikeudet käyttää alennettuja verokantoja. Muutamissa puheenvuoroissa painotettiin sen merkitystä, että ehdotuksella luovutaan vihreiden tavoitteiden vastaisista poikkeuksista. Ehdotus hyväksytään neuvostossa virallisesti, kun Euroopan parlamentti on antanut asiassa lausunnon ja neuvoston juristi-lingvistien työ on valmis.

Pankkiunionin vahvistaminen

Puheenjohtaja esitteli etenemisraportin pankkiunionin vahvistamisen käsittelystä neuvoston rahoituspalvelu- ja pankkiunionityöryhmässä puheenjohtajuuskaudellaan viittaamalla siihen, että pankkiunioni on yhä Ecofin-neuvoston prioriteetti. On kuitenkin vaikeaa löytää väylä eteenpäin ja löytää oikea tasapaino.

Komissio ilmoitti ottavansa huomioon raportista ilmenevät jäsenvaltioiden huomiot ja painotti pankkiunionin yhä olevan yksi komission päätavoitteista. Komissio ilmoitti tukensa jatkokeskusteluille kriisinratkaisu- ja talletussuojalainsäädännön uudelleentarkastelusta (CMDI) ja hybrid-mallisesta yhteisestä talletussuojasta (EDIS). Komissio tukee pankkiunionin mahdollisimman pikaista loppuunsaattamista.

Euroryhmän puheenjohtaja ilmoitti euroryhmän ministereiden ilmaisseen illallisella 6.12. tukensa pyrkimykselle saada pankkiunionin loppuunsaattamisessa edistystä aikaan vuoden 2022 aikana.

Pääomamarkkinaunionia koskeva lainsäädäntöpaketti

Neuvosto kävi politiikkakeskustelun pääomamarkkinaunioniin liittyvästä komission ehdottamasta uudesta lainsäädäntöpaketista, joka sisältää erilliset ehdotukset Euroopan laajuisesta yritystietokannasta (ESAP), kohdennetut muutokset vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajia koskevaan AIFMD –direktiiviin, eurooppalaisia pitkäaikaissijoitusrahastoja (ELTIF) koskevan asetuksen laajan uudistamisen ja rahoitusvälineiden markkinat-asetuksen muuttamisen (MiFIR).

Puheenjohtaja katsoi pääomamarkkinaunionin päätarkoituksena olevan avata rahoituslähteitä EU:ssa toimiville yrityksille.

Komissio viittasi pääomamarkkinaunionin toimintasuunnitelmaan ja kertasi tavoitteena olevan lisätä yksityistä pääomaa, erityisesti lisää vähittäissijoittajia jakamaan yritystoiminnan riskejä ja siten lisätä EU:n taloudellista resilienssiä. Uusien lainsäädäntöehdotuksen lisäksi komissio viittasi käynnissä olevaan finanssilukutaitoa koskevan ohjelman valmisteluun (ei lainsäädäntöä), komission juuri aloittamaan laajaan listautumiskonsultaatioon sekä ensi vuonna julkistettavaan maksukyvyttömyysmenettelyä koskevaan lainsäädäntöehdotukseen ja suositukseen.

Pääomamarkkinaunionin syventämistä ja lainsäädäntöehdotuksia tuettiin yleisesti laajalti, mukaan lukien Suomi. Tärkeinä asioina nousivat esille ESAP:n kustannukset ja priorisointi, AIFMD ja ELTIF-ehdotuksista sijoittajansuoja ja EU:n kilpailukyky sekä MIFIR:stä ns. kaupankäyntitietojen koostamisesta aiheutuvat tulonmenetykset, toteutustapa ja laajuus.

Useat jäsenvaltiot mainitsivat myös taksonomian, todeten sen myös liittyvän pääomamarkkinaunioniin. Ruotsi kertoi haluavansa vastustaa hyväksyttävänä olevaa delegoitua asetusta (ilmastonmuutoksen torjuminen ja siihen sopeutuminen), mainiten metsäsektorin. Lisäksi Ruotsin parlamentista osa on katsonut, että kaikkien päästöttömien energiamuotojen tulisi olla avainasemassa vihreässä siirtymässä, myös ydinenergian.

Suomi tuki Ruotsia metsäsektorin osalta ja totesi myös Ranskaa tukien, että komission olisi annettava mitä pikimmin delegoitu säädös ydinvoiman kriteeristöstä. Suomi katsoi metsäsektorin osalta, että delegoitu asetus astuu kansallisen toimivallan varpaille ja on liian yksityiskohtainen. Suomi toivoi, että komissio ottaisi palautteen huomioon, kun se valmistelee seuraavaa delegoitua asetusta neljästä muusta ilmastotavoitteesta vuonna 2022. Maakaasun ja ydinvoiman kriteeristön tärkeyden nostivat esille myös neljä muuta jäsenmaata. Itävalta ja Tanska totesivat, etteivät halua kriteeristöä ydinvoimalle. Saksa ei maininnut taksonomiaa.

Komissio viittasi ydinvoiman ja maakaasun kriteeristön osalta aiempiin komission puheenjohtajan lausuntoihin sekä periaatteeseen tieteeseen perustumisesta.

Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskeva lainsäädäntöpaketti

Puheenjohtaja esitteli rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi annettua lainsäädäntöpakettia koskevan edistymisraportin. Keskustelussa tuettiin laajasti ja yleisesti pakettia sekä nähtiin tehokkaampi EU-tason valvonta ja koordinaatio välttämättömäksi.

Muut asiat:
Ajankohtaiset rahoituspalveluiden lainsäädäntöhankkeet

Puheenjohtaja antoi yhteenvedon lainsäädäntöhankkeiden edistymisestä 9.11. Ecofin-neuvoston jälkeen. Hajautettuun tilinpitoon perustuvia kirjaamisjärjestelmiä (DLT) koskevassa Pilot-hankkeessa toimielinten väliset trilogi-neuvottelut päättyivät alustavaan sopimukseen 24.11. Muissa digitaalisen rahoituksen hankkeissa (MiCA ja DORA) COREPER vahvisti neuvoston trilogimandaatin 24.11.

Elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) toimeenpano

Komissio antoi tilannekatsauksen elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpanosta. Komissio on vastaanottanut 26 kansallista elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, joista 22 on hyväksytty komission ja neuvoston osalta. Alankomaat ei ole vielä toimittanut kansallista suunnitelmaansa. Komissio valmistelee ehdotusta neuvoston täytäntöönpanopäätöksistä Ruotsin, Bulgarian, Puolan ja Unkarin osalta. Tähän mennessä jäsenvaltioille on myönnetty 54,2 mrd. ennakkorahoitusta. Espanjan ja Ranskan osalta on myös solmittu operationaaliset sopimukset ja molemmat ovat toimittaneet komissiolle ensimmäiset maksupyyntönsä. Espanjan maksupyynnön osalta komissio antoi ennakkoarvionsa 3.12.

Puheenvuoroissa muistutettiin oikeusvaltioperiaatteen ja unionin taloudellisten etujen turvaamisen, suunnitelmien toimeenpanon ja erityisesti maakohtaisten suositusten täytäntöönpanon tärkeydestä. Yksittäisissä puheenvuoroissa painotettiin elpymis- ja palautumistukivälineen nopeaa toimeenpanoa, sen yhtäaikaisuutta ja RRF-asetuksen kriteerien mukaisuutta sekä sovittujen aikataulujen noudattamista maksupyyntöjen käsittelyssä.

Suomi painotti puheenvuorossaan uudistusten keskeisyyttä ja tärkeyttä sekä sitä, että tavoitteet ja välitavoitteet täyttyvät. Suomen parlamentti seuraa maksupyyntöjä tarkasti ja arviot tulee tehdä rauhassa. Jäsenmaiden elpymissuunnitelmien ja EU:n elpymisvälineen uskottavuus riippuu toimeenpanosta, kaikkia maita pitää kohdella samalla tavalla ja oikeusvaltioperiaatteet ovat keskeisiä tässä prosessissa.

Eurooppalainen ohjausjakso 2022

Komissio esitteli lyhyesti syyspakettia, jossa julkaistiin vuotuinen kasvuselvitys 2022, varoitusmekanismia koskeva kertomus 2022 ja suositus euroalueen talouspolitiikasta sekä arvio Romanian taloustilanteesta. Komission mukaan kasvuselvityksen neljä ulottuvuutta ovat tärkeitä myös elpymis- ja palautumistukivälineessä (RRF). Ohjausjakso säilyy myös jatkossa keskeisenä talouspolitiikan koordinaation välineenä. Komissio julkaisee maaraportit ja maakohtaiset suositukset keväällä. Poikkeuslauseke on voimassa vielä ensi vuoden. Ensi vuonna elvyttämisen pitäisi olla kohdistetumpaa. Komissio esitti huolensa, että osassa jäsenmaissa RRF:n kautta tulee mahdollisesti pysyviä menolisäyksiä.

Komissio esitteli lyhyesti myös viisi euroalueen suositusta sekä totesi, että riskejä aiheuttavat erityisesti yksityisen ja julkisen sektorin velkaantuneisuus, asuntojen hintojen nousu ja yksikkökustannushintojen kasvu sekä palkkainflaatiopaineet. Vaihtotase-epätasapaino on vähentynyt, mutta sen odotetaan palaavaan kriisiä edeltävälle tasolle tänä vuonna. Myös pankkisektorin ongelmat ovat säilyneet.

Talous- ja rahoituskomitean puheenjohtaja kertoi laajaan ohjausjakso-prosessiin palaamisen saaneen jäsenvaltioilta laajan tuen komiteassa.

Puheenjohtaja totesi, että asiaa koskevat neuvoston päätelmät käsitellään Ranskan pj-kaudella.

Euroopan finanssipoliittisen komitean vuosikertomus 2021

Euroopan finanssipoliittisen komitean (EFB) puheenjohtaja esitteli komitean vuosikertomusta 2021. EFB:n mukaan poikkeuslausekkeen aktivointi ja jäsenvaltioiden toimet auttoivat kriisistä elpymistä vuonna 2020. EFB toivottaa tervetulleeksi keskustelun talouden ohjausjärjestelmän uudistamisesta. EFB ehdottaa, että painotetaan velkakestävyyttä siten, että luodaan menosääntö, joka perustuu havaittavaan indikaattoriin. Keskeistä on keskittyä velan alentamisvauhtiin. Maakohtaiset velkatasot ja kansallisen omistajuuden vahvistaminen ovat tärkeitä. Olisi myös hyvä säilyttää 3% alijäämäsääntö. Sääntöperusteisen kehikon tulisi olla keskiössä ja valtiovarainministereiden rooli on keskeinen.

Komissio katsoi, että jäsenvaltioiden elvyttävä finanssipolitiikka on ollut tarpeellista kriisisissä, mutta se on kuitenkin kasvattanut velkatasoja. Komissio antaa jäsenvaltioille ohjeistusta vuodelle 2023 ensi vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana. Komissio on samaa mieltä EFB:n kanssa, että velkakestävyys on tärkeää ja muutenkin ehdotukset tukevat julkista keskustelua aiheesta. Velkaa tulisi pyrkiä vähentämään kasvuystävällisellä tavalla. Komissio kuuntelee nyt keskustelua ja antaa ehdotuksen hyvissä ajoin ennen vuotta 2023.

Euroopan keskuspankki (EKP) yhtyi EFB:n näkemykseen puskureiden tarpeesta ja vastasyklisyydestä. On myös samaa mieltä yleisellä tasolla EFB:n suhtautumisesta vakaus- ja kasvusopimuksen reformiin. Investointeja tulee tukea, mutta kultainen sääntö ei tässä ole paras vaihtoehto. Optimaalinen valuutta-alue tarvitsee myös syvempää finanssipoliittista integraatiota.

Talous- ja rahoituskomitean puheenjohtaja painotti, että keskustelua talouden ohjausjärjestelmän uudistamisesta ei tulisi linkittää keskusteluun fiskaaliseeta integraatiosta vaan nämä tulisi pitää erillisinä.

Yritysverotuksen käytännesäännöt
a) Päätelmät yritysverotuksen käytännesääntötyöryhmän saavuttamasta edistymisestä
b) Päätöslauselma tarkistetuista käytännesäännöistä

Yritysverotuksen käytännesääntöryhmän päivitettyä mandaattia ja neuvoston päätelmiä ei hyväksytty Ecofin-neuvostossa kahden maan vastustuksen vuoksi. Kyseisten jäsenmaiden puheenvuoroissa asiaa perusteltiin mm. sillä, että ryhmän tulisi säilyä jäsenvaltioiden välisenä vertaisarviona, ja että komission tulisi jatkossakin vain mahdollistaa keskustelut. Lisäksi haluttiin viestiä, että välitön verotus kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan.

Vuoden 2022 budjetin seuranta

Puheenjohtaja ehdotti, että Ecofin-neuvoston pöytäkirjaan lisätään neuvoston yksipuolinen lausuma, jossa kritisoidaan Euroopan parlamentin henkilöstölisäyksiä vuoden 2022 talousarviossa. Jäsenmailta ei tullut kommentteja, joten lausuma lisätään pöytäkirjaan.

Euroryhmä 6.12.

1. Kreikan 12. tiukennetun valvonnan raportti ja velkahelpotustoimet

Euroryhmälle esiteltiin uusin Kreikan ohjelman jälkeistä valvontaa koskeva raportti. Kreikan talous on toipumassa ja tämän vuoden lopussa Kreikan talous saavuttanee pandemiaa edeltäneen tason. Kreikan hallitus on erilaisin tukitoimin onnistunut suojaamaan taloutta mittavalta konkurssi- ja työttömyysaallolta. Pandemiasta huolimatta Kreikka on kyennyt edistämään monia keskeisiä uudistushankkeita. Euroryhmä toivotti tervetulleeksi edistymisen vaikeasta tilanteesta huolimatta.

Nyt käsiteltävän raportin mukaan toimielimet arvioivat Kreikan täyttäneen vuoden 2021 puoliväliin sovitut ennakolliset toimet, joten perusteet euroryhmässä päätökselle seuraavan runsaan 644 miljoonan euron suuruisen SMP/ANFA-tuottoerän tuloutuksesta katsottiin täyttyvä. Katsottiin myös ehtojen täyttyvät sille, että Euroopan rahoitusvakausvälineen (ERVV) erään lainaerän korotettu lainamarginaali voidaan poistaa, tällä kertaa ajalle 17.6.2021-1.1.2022. Tämä vähentää Kreikan korkomenoja noin 122,5 miljoonalla eurolla. Euroryhmän julkaisi Kreikkaa koskevan lausuman kokouksen jälkeen. (linkki lausumaan)

2. Ohjelman jälkeinen seuranta: Kypros, Portugali, Irlanti ja Espanja

Euroryhmä sai katsauksen ohjelmamaiden taloustilanteeseen. Kypros, Portugali, Irlanti ja Espanja kuuluvat tukiohjelmiensa päätymisen jälkeen ohjelman jälkeisen valvonnan piiriin, kunnes ne ovat maksaneet takaisin vähintään 75 prosenttia saamastaan tuesta. Toimielimet (Euroopan komissio ja Euroopan keskuspankki yhdessä Euroopan vakausmekanismin kanssa) laativat niiden taloudesta valvontaraportin puolivuosittain. Raporttien mukaan kehitys on yleisesti ottaen ollut positiivista ja ne vahvistavat sen, että elpymistä tapahtui vuonna 2021. Maat ovat päättäväisesti ryhtyneet toimiin pandemiatilanteeseen ja sen taloudellisiin vaikutuksiin vastaamiseksi.

3. Euroryhmän työohjelma alkuvuodelle 2022

Euroryhmässä hyväksyttiin euroryhmän työohjelma alkuvuodelle 2022. Se ryhmittyy neljän prioriteetin alle: 1) elpymistä ja pitkäaikaista kasvua tukeva talous- ja finanssipolitiikka, 2) pankkiunionin vahvistaminen, 3) euro digitaalisena valuuttana ja 4) euron kansainvälinen rooli.

4. IMF artikla IV –tutkinta euroalueelle

IMF:n toimitusjohtaja Georgieva esitteli euroalueen tutkinnan johtopäätökset. IMF:n mukaan euroalue elpyy nopeasti, heijastaen rokotusten etenemistä sekä elvyttävää finanssi- ja rahapolitiikkaa. Riskit ovat kuitenkin tällä hetkellä suuria, samoin epävarmuus. Toisaalta epävarmuuden kanssa olisi opittava elämään, mitä näkökantaa tuettiin myös Suomen puheenvuorossa. Rakenneuudistuksia, erityisesti digitaalisuuteen ja vihreään siirtymään, tarvitaan talouden kasvupotentiaalin vahvistamiseksi. Kehitystä tulee seurata edelleen hyvin tarkasti ja talouden elpymisen ollessa nyt riittävän vahvaa on siirryttävä laajoista tukitoimista kohdennetumpiin toimiin.

5. Euroalueen suositukset – komission esittely

Komissio Gentiloni esitteli euroalueen suositukset, jotka julkaistiin 24.11. osana komission syyspakettia. Komission euroalueen talouspolitiikkaa koskevasta suosituksesta käytiin ensimmäinen keskustelu euroryhmässä. Keskustelua suosituksista jatketaan työryhmätasolla ja niihin palataan euroryhmässä tammikuussa. Sen jälkeen suositukset käsitellään Eurooppa-neuvostossa, jonka jälkeen ne virallisesti hyväksytään neuvoston kokouksessa.

6. Euromaiden alustavien talousarviosuunnitelmien arviointi

Euroryhmässä käytiin vuosittainen keskustelu euromaiden alustavista talousarviosuunnitelmista sekä hyväksyttiin tätä koskeva julkilausuma (linkki). Lausumassa vahvistetaan, että maltillinen finanssipolitiikan viritys on sopiva euroalueella vuonna 2022, myös ottaen huomioon alaspäin suuntautuvat riskit. Samalla varmistaa, että toimenpiteet ovat hyvin kohdennettuja, kun reagoidaan jatkuvasti muuttuvaan terveysympäristöön. Euroryhmä pitää komission arvioita euromaiden ensi vuoden talousarviosuunnitelmista laajasti ottaen linjassa jäsenmaille kesäkuussa annettujen neuvoston finanssipoliittisten suositusten kanssa. Finanssipolitiikan ohjeistukseen vuodelle 2023 palataan komission alkuvuodesta julkaistavan finanssipoliittisen ohjauksen myötä.

Suomen edustajat
Valtiosihteeri Aula ja virkamiesvaltuuskunta

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi